

Motion till riksdagen

1985/86:U511

Lars Werner m. fl. (vpk)

Total isolering av apartheidregimen i Sydafrika

Kampen mot apartheid i Sydafrika står inför en vändpunkt. Folken i Sydafrika och Namibia har flyttat fram sina positioner, och opinionen i hela världen mot apartheidregimen är starkare och mera välorganiserad än någonsin. Ett internationellt genombrott har också skett för sanktionsåtgärder mot Sydafrika, av enskilda stater och av internationella organisationer.

Apartheidssystemet i Sydafrika är ett brott mot mänskligheten och ett hot mot världsfreden. Det är rasismens värsta uttrycksform i vår tid och en skändlig kvarleva från kolonialismens epok. Det är unikt i världen genom sin grundlagsfästa rasåtskillnad och direkta förnekande av den svarta befolkningsmajoritetens människovärde och rätt till självbestämmande.

Genom sin fortsatta olagliga ockupation av Namibia, som är ett internationellt territorium under FN:s ansvar, riktar apartheidregimen en utmaning mot hela världssamfundet. Sydafrikas ockupation av Namibia måste fördömas som en angreppshandling och ett brott mot freden. Frågan om Namibias oberoende gäller frigörelse från kolonialism och genomförande av FN:s säkerhetsråds resolutioner. Varje försök att förhala Namibias oberoende med irrelevanta frågeställningar kopplade till konflikten mellan öst och väst måste tillbakavisas. Sambandet mellan kampen för Namibias självständighet och kampen mot apartheid måste ständigt framhållas. Det Namibiska folkets kamp under SWAPO:s ledning slår hårt mot apartheidregimen och fördjupar dess kris.

Apartheidregimen har de senaste åren försökt vinna trovärdighet i omvärldens och de svartas ögon genom en ny författning, rösträtt för indier och färgade, slopande av enstaka raslagar samt icke-angreppsavtal med några av grannstaterna. I verkligheten är detta skenreformer. Vad som hänt i praktiken är att rasåtskillnaden förstärkts, presidentens makt ökats och förtrycket förvärrats också mot de få vita som stöder de svartas kamp. Aggressionen mot grannstaterna, Angola och Moçambique har åter fått stor omfattning och Lesotho har utsatts för en regelrätt blockad, som lett till att regeringen i det landet störtats i en kupp, vilken fört en mot Sydafrika mera vänlig militärregim till makten.

Apartheidregimen utnyttjar samarbetet med företag och organisationer utomlands till att bevara sitt eget fortbestånd. De utländska företagen i Sydafrika är själva en del av apartheidproblemet. Men det senaste årets händelser visar att Sydafrikas förtryckta folk nu en gång för alla beslutat sig för att krossa apartheidsystemet. De har visat sin enighet och styrka genom att sluta sig samman i en enad demokratisk front omfattande över 700 folkrörelseorganisationer. De har i handling besvarat befrielserörelsen

ANC:s uppmaning att göra Sydafrika omöjligt att regera och apartheid funktionsodugligt. Omvärlden håller i sin hand de medel som kan bidra till att försvaga apartheidregimen och därmed förkorta kampens längd och minska de lidanden och den förstörelse som en utdragen konfrontation innefattar. Det mest effektiva är ett skyndsamt införande av tvingande och heltäckande sanktioner genom beslut i FN:s säkerhetsråd. Det skulle stävja Sydafrikas aggressionspolitik mot grannländerna, framtvinga oberoende åt Namibia och undanröja apartheid.

Sverige bör ansluta sig till kraven från de svartas organisationer på en total isolering av apartheidregimen. Kravet på ekonomiska sanktioner har alltsedan 1962 stötts av en överväldigande majoritet bland FN:s medlemsstater. Förslagen har ständigt stoppats genom veton i säkerhetsrådet. Det behövs arbete och opinionsbildning inom FN för att förmå de medlemsstater som på detta sätt använt sin vetorätt att ompröva sin hållning. Sverige bör aktivt arbeta för att en sådan omprövning kommer till stånd.

I avvaktan på ett sådant beslut bör Sverige självständigt inleda sanktioner mot Sydafrika. De bör sikta till en total isolering och en total bojkott från Sveriges sida. Den svenska Sydafrikalagen har varit banbrytande och har, trots olycksprofetior från dess motståndare när den infördes, visat sig få stor internationell effekt, och den efterföljs nu av flera andra länder. Riksdagen bör fatta beslut om en sådan total isolering av Sydafrika. I samband med behandlingen av regeringens förslag om skärpning av Sydafrikalagen framfördes från flera håll att det dispensförfarande, som gäller för svenska företags investeringar i Sydafrika inte skulle få tillämpas så länge det nuvarande skärpta läget råder. Det är motiverat att tala om inbördeskrig i landet, och i de båda propositioner om Sydafrikalagen som regeringen lagt fram det senaste året hålls öppet för skärpningar i fråga om dispenser för investeringar, om läget skulle förvärras. Det förhållandet torde nu enligt alla bedömningar ha inträtt. Några investeringar från svenska företag av något som helst slag i Sydafrika bör därför inte få förekomma.

Befrielseerörelserna ANC och SWAPO samt övriga aktiva motståndsansorganisationer i Sydafrika och Namibia behöver ökat svenskt stöd i sin kamp mot apartheidregimen. De viktigaste av dessa nya organisationer, som vuxit fram genom den senaste kampen är Förenade demokratiska fronten (UDF) och Sydafrikanska fackföreningskongressen (COSATU). Sydafrikanska kyrkorådet (SACC) har också fått en ökad betydelse för samverkan mellan kyrkorna i kampen mot apartheid. Stöd till befrielseerörelserna har i många år kanaliserats över biståndsbudgeten under anslaget Humanitärt bistånd till södra Afrika. Det är i det rådande läget motiverat med en uppräknings av anslaget utöver den höjning som föreslagits av regeringen i budgetpropositionen. Det bör räknas upp med 20 milj. kr. till 220 milj. kr.

Hemställan

Mot bakgrund av det anförda föreslås

1. att riksdagen begär att regeringen in om FN aktivt arbetar för ett undanröjande av vetona i säkerhetsrådet mot totala sanktioner mot Sydafrika,

2. att riksdagen beslutar om en total isolering och bojkott av Sydafrika från svensk sida,

3. att riksdagen beslutar att dispenser för svenska företags verksamhet i Sydafrika inte längre bör beviljas,

4. att riksdagen beslutar, med anledning av budgetpropositionen 1986, bilaga 5, C 2 Utvecklingssamarbete genom SIDA, att anslagsposten *Humanitärt bistånd i södra Afrika* ökas med 20 000 000 kr. till 220 000 000 kr. och uttalar att ökningen bör gå till de organisationer som nämns i motionen.

Mot. 1985/86
U511

Stockholm den 27 januari 1986

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svensson (vpk)

Oswald Söderqvist (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)